

עטרת שלום

עלון שבועי שיעורי מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

פרשת וישב

בס"ד, עש"ק פרשת וישב
כ' כסלו תשע"ב – שנה ג' גליון צ"ט

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

ירושלים	4:02	5:18	5:55
בני ברק	4:15	5:19	5:51
ניו יורק	4:11	5:15	5:53
מונטריאל	3:56	5:02	5:43

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

**אֵלֶּה תִּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עָשָׂרָה שָׁנָה הָיָה רַעְיָה אֶת אָחִיו בְּצֶאֱן וְהוּא נֶעַר אֶת
בְּנֵי בְלָחָה וְאֶת בְּנֵי זַלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיֵּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבָתָם רַעְיָה אֶל אָבִיהֶם (לז ב).**

שמות. ולכן בהמשכת המוחין שהם חב"ד הם נתקנים, שהם בחינת דעת המתקן רוח שמות.

והכוח הזה לעלותם היה רק ליוסף הצדיק, כי איתא בזה"ק בפ' פקודי (ח"ב רנ"ט): שיוסף שהוא בחינת יסוד איהו לעילא ואיהו לתתא ומגיע עד הדעת, וכמבואר בארוכה בעץ-חיים ממרן האר"ז"ל (שער שבירת הכלים פ"ג) עיי"ש. וזהו שמרמז התורה יוסף בן שבע עשרה שנה כי השם אה"ה הוא שם הדעת בגי' שבע עשרה, לרמז שיוסף הצדיק היה בכוחו לעלות עד הדעת, לכן רק יוסף היה בכוחו לעלותם ולתקנם ע"י הדעת, והרי ע"י הדעת מתקנים הרוח שמות כדלעיל.

היה רעה את אחיו בצאן היינו כמו שאיתא ממרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (בעש"ט עה"ת ויקרא ד) שכל תיבת 'צאן' מרמז ליחוד הוי"ה אדנ"י. היינו שרצה לתקנם כדי שיהיה יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בשלימות. והוא נער נע"ר בגי' ש"ך ניצוצין, שהעלה ותקנם יוסף הצדיק.

ועיי' ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם שהעלה אותם עד חב"ד וכמבואר לעיל. ולזה וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו היינו 'בן זקנים' בחינת סכא בגי' שם ס"ג בחינת בינה שבחב"ד. ועשה לו כתנת פסים היינו פסים מרמז לשלשה קוים חח"ן בג"ה דתי"ם שתיקן יוסף הצדיק, ולזה עשה לו יעקב אבינו כתנת פסים.

(רעוא דרעוין תש"ס לפ"ק)

וזהו שאמרו חז"ל (ירושלמי תענית פ"ב ה"ז) שמואל הנביא לבש חלוקן של ישראל ואמר חטאנו וכו'. היינו שירד שמואל הנביא למדרגת לבוש שהם המוני העם שהם במדרגת לבוש חיזוניות, ואמר חטאנו, כדי לעלותם. עיי"ש.

לפי זה יובן שפיר למה הביא יוסף הצדיק דבתם רעה אל אביהם כי כוונתו היה לעלותם אל אביהם שבשמים שיעשו תשובה על מה שחשב שנכשלו בשלשה עבירות הנ"ל. ולכך בכוונה העליונה לקה יוסף כנגדן בשלשתן כדי שירד ממדרגתו כדי לעלותן, כי הרי כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא הרבים ידי חובתן, וזה שחשדן בודאי שהיה להם איזה שמץ רושם של עבירות הנ"ל.

וביותר יש לומר בפנימיות הדבר, שהשלשה דברים שנכשלו השבטים מרמזים לשלשה קוים שיש בספירות העליונות שהם חח"ן בג"ה דתי"ם. וזה מבואר ממרן האלקי האר"ז"ל (עץ חיים שער המלכים פ"ו) שפגם התחתונים מגיעים עד הספירות חג"ת נהי"ם, משא"כ בחב"ד אין הפגם נוגע בהם ח"ו עיי"ש. וזהו השלשה דברים שנכשלו השבטים הם השלשה קוין, אבל פגמו רק עד חג"ת נהי"ם, לזה בא יוסף הצדיק והעלה את דבתם רעה אל אביהם היינו אל השלשה קוים של החב"ד בחינת אביהם, כי ע"י המשכת השלשה קוין העליונים שהם חב"ד ששם אינו מגיע פגם התחתונים, נתקנים שאר הספירות כמבואר שם בארוכה, כי הרי אמרו חז"ל (סוטה ג.) אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח

פירש רש"י, וז"ל: כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד לאביו, שהיו אוכלין אבר מן החי, ומזולזין בבני השפחות לקרותן עבדים, וחשודים על העריות. ובשלשתן לקה, על אבר מן החי 'וישחמו שעיר עזים' (לעיל פסוק לא) במכירתו, ולא אכלוהו חי. ועל דבה שספר עליהם שקורין לאחיהם עבדים, 'לעבד נמכר יוסף' (תהלים קה ז). ועל העריות שספר עליהם, 'ותשא אשת אדוניו וגו' (להלן לז ז).

צריך להבין יוסף הצדיק שידוע בצדקתו איש חכם וקדוש משיומר מכל רע, יביא דבה רעה על אנשים צדיקים שבמי ישורון, ואם היה לתועלת שאביהם יוכיחם וישפרו מעשיהם, א"כ למה נלקה כנגדן בשלשתן.

הנראה לומר על פי דברי מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (בעש"ט עה"ת ויקרא י. ואחרי ב) על הפסוק 'אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם' (ויקרא ד ג), היינו שמה שנכשלים לפעמים הצדיקים בעבירה, הוא בכוונה עליונה כדי שיעלו את בני דורו לתשובה ולקיום התורה ומצוות. ואמר על פי משל, שנשלח בן המלך מאביו, ולא היה יכול להחזירו, עד שהוצרך שר אחד לפשוט בגדיו החשובים ולבש בגדי פחותי הערך, כדי שיתחבר עם בן המלך שנעשה הדיוט מן פחותי הערך וכו', וכן הוא בצדיק הדור שמעלה את בני דורו צריך לפעמים לירד ממדרגתו, כמו שאמרו חז"ל במסכת ר"ה (כט ע"א), כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא הרבים ידי חובתן.

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וַיֹּאמֶר מֶה הָעֲרֵבוֹן אֲשֶׁר אֶתָּוֶן לָךְ וְתֹאמַר חֲתֻמָּה וּפְתִילֶיךָ וּמִשְׁפַּח אֲשֶׁר בְּיָדְךָ וַיִּתֵּן לָהּ וַיְבִיא אֵלֶיהָ וַתַּחַר לוֹ. וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת גְּדֵי הָעֵיזִים בְּיַד רַעְהוּ הָעֵדְלָמִי לְקַחַת הָעֲרֵבוֹן מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מֵעֲצָהּ. וַיִּשְׁאַל אֶת אֲנָשֵׁי מִקְמָה לֵאמֹר אֵיךָ הִקְדַּשְׁתָּ וְגו'.

(לח יח-כא).

ויאמר מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חתמך חתם תורה בלמדי תורה חתומה נתנה (נישן ס), שעל ידי לימוד תורה לשמה מתמתקין הדינים, ולכן חתמך לית וחסר ואו, כי מורה על תורה שבעל פה, ועיקר המתקנת דינים הוא על ידי תורה שבעל פה. ופתילך הן התפילין, כ"א הווי"ת שבתפילין מניין ופתילך, וענין תפילין כולל שבת ומועדי ה' וחול המועד כמבואר בוזהר חרש שיר השירים (דף ה. ע"פ לריה שמגך), שבכח שבת ושבתות מתמתקין כל הדינים, ומחלישין כח האי גדיא (הוא הסטרא אחרא עין זוה"ק ח"ב קכח). ומפך (ו' של תיבת ומפך הוא) סוד המילה צדיק, מט (מתניבת ומפך מרמז) שכל מ"ט שערים, ושער החמשים שהוא הכף של ומפך, כולם נכללים בצדיק בעת כריתות הערלה.

ומבקשת כנסת ישראל ערבון משכונא, דלא תזוז מגה לעלמין שבת תורה מילה שלא יתבטל מישראל, ועל ידי שבת תורה מילה מחלישין כח של האי רשע, וממתקין קליפות נגה עו"ר ב"ן [נוטריקון של ערבון, שנעשה מעור לאור עם א'. עיין ע"ח שער ק"ג פ"ד].

ולזה בימי הקדוש רבי שמשון מאוסטרפאליע אמר לו הס"מ שאם יסכים שיתבטל מישראל שבת תורה מילה ניח מלקטרג, עיין ברברי רבי משה חיים לויצאטו (בספרו דרך עין חיים). ובאמת לא יתבטל זה לעולם חלילה, וסוד ומפך אשר בידך מספר ברית, שהוא ברית המילה.

וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו העדלמי היינו שהשם יתברך אף בגלות המר שולח מאתנו את המקטרג הגדול ס"מ, ביד וככח רעהו העדלמי צדיק תחתון היושב בגוף בעולם הזה, ועל ידי כח הצדיקים העובדים השם בקדושה וטהרה ומקרבם את לבם של ישראל לאביהם שבשמים, מכניעין ומעבירין כל המקטרגים. ועיין בליקוטי תורה רעהו העדלמי הוא הצדיק. לקחת הערבון מיד האשה שהצדיק תחתון יקבל מתנות אלו בקדושה, ישפיע לכל ישראל אור תורה אור שבת, להעביר היצר הרע ערלת לב וערלת בשר.

ולא מצאה כי צריכין להמשך על ידי חתמך חותם חיים, ועל ידי פתילך נשמות נרות נשמות קדושות בנים בני אל חי מקדושת שבת, ומפך פרנסה מטה לחם, ולכן לא מצאה כי נעלמה עד הדיקנא איה כמבואר בכוננת איה מול נצר ונקא (פע"ח שער השבת פ"ב), להשפיע בני חיי ומוזני רוחניים וגשמיים, דבמולא תליא מלתא (מעיד קטן כח).

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

ואתה מתחוק את עצמך לעומת הצר הצורך בכח אמונה גדולה, ובלב נשבר בוכה וממרר על מעשיו בלב נשבר וקרוע. אב הרחמן אב המתוק רחום בכל מיני רחמים, אל תעובני ולא אהיה נדחה מאור פניך, משתתף עצמך עם כל ישראל, אפילו הפחות שבפחותים יהיה בעיניך כמשה רבינו בדורו. ואל תבוז שום מדרגה קטנה לילמוד ולהתפלל בשפתים בלבד, אם אין כך כח והארה אלא דבר שפתים, שם תדבק עצמך באמונה שלימה בדבור וקול הבל, לפי שהוא בעולמות נשמות אלהותו יתברך. ואז תראה נפלאות כימי צאתך מארץ מצרים 'אשר שמת אותך ומופתים בארץ מצרים עד היום הזה ובישראל ובאדם' (מיכה ז טו). ופתאום יבוא הארון ויאיר לך מאורו יתברך לא יכיליהו הרעיון, וממש נבראת בריה חדשה ממש ממש תמעות מאור עוה"ב בעוה"ז, ולזה כל ישראל ראויין ובלבד שלא תגורר חלילה אחר המסית והמדיח אותך. והווי' יוגד לתמר העומדת במרירות וחשכות, כי בכל המציאות שם שם מציאות הש"י השכינה הקדושה, הנה חמך עולה המאיר לך והמחמם אותך.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וַיְהִי כְּמִשִּׁיב יָדוֹ וַהֲגָה יֵצֵא אֲחִיו וְתֹאמַר מֶה פְּרִעַתְךָ עָלַיךָ פְּרִיעַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פְּרִיעַ (לח כט).

רצה לומר לפי שהנהגה של חסדים אינו בתמידות והוא אינו אלא עד ביאת גואל, ואפשר יזכו ישראל הקדושים שיהיה חוכה הגאולה שלימה, כמו שידוע הוא שהיה כמה עתים שהיה זמן של עת רצון להיות הגאולה שלימה שיבא משיח צדקינו, לזה היה מוכרח ורח להשיב ידו. והנה אחר זה יצא אחיו שהוא פריץ מרת גבורה, ותאמר השכינה הקדושה אבא עלאה מה פריצת עליך פריץ, והוא לשון תוקף וחוק של הגבורות, ר"ל שאמרה לו למה מהרת כל כך שיהיה הנהגה בגבורות הרי צריך להיות כמה גלויות, וכן יש כמה נשמות ישראל שצריכין לצאת מעמקי הקליפות א"כ לא יוכל להיות הנהגה שלך עתה בכמה שלך שהיא גבורה. וחשבה שהוא ג"כ ישיב ידו בחזרה כמו אחיו, אבל כשראתה שיצא לגמרי. לזה ויקרא שמו פריץ כי חשב כיון שהוא התגבר אפשר יזכו ישראל שיהיה הגאולה שלימה בלי שום גלות, כמו שאמר מרן האר"י זלה"ה (בליקוטי תורה שם) שאלמלא שבנו בתשובה גמורה, היה כביכול כח להשכינה הקדושה להוציא כל הנשמות ברנע אחת, והווי' שנברא בהכרח העולם במדת הדין בסוד (בבא בתרא קמא). בת תחלה סימן יפה לבנים. ואחר יצא אחיו שהוא מדת החסד של זרת, כי העולם אינו יכול לסבול שיהיה הנהגה במדת פריץ לבד, והוא אשר על ידו שני שמוכרח שיהיה הנהגה תחלה במדת החסד, וזה השותפות שהיה הקב"ה משתף למדת הגבורה של פריץ. ויקרא שמו זרח שהוא לשון זריחת השמש מסוף עולם ועד סופו, שהוא בחינת חסד הראשון שבו האור קדמאה שברא הקב"ה במעשה בראשית, לזה עולה זרח ג' פעמים חס"ד עם האור קדמאה שלו, המאיר וזרח מסוף עולם ועד סופו והבן.

(בן ביתי' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

וַיֹּאמֶר אֶת אֲחִי אֲנִי מִבְּקֶשׁ הַגִּידָה נָא לִי אֵיפֹה הֵם רַעִים (לז טז).

ויאמר השכינה הקדושה, את אחי אנכי שהיא התורה הקדושה, מבקש שילמדו בהתמדה בלי שום מניעה ודברי גשמויות וחיצוניות, הגידה נא כשתדברו בתפלה בקשתי מכם שיהיה דייקא לי ולא לדברי חיצוניות הבלי עולם הזה לבד. וכן צריכין בני ישראל לידע איפה הם רעים כלומר שצריכין לחפש אחר רבי וראש הדור שיהיה צדיק גמור וקדושה, ולא יקבלו רבי וראש הדור שהוא רק לכבוד ולפניות חיצוניות כנודע, רק אם תדע שהצדיק הזה הוא מוסמך וכל התנהגותו הוא בכשרות וברביקות הבורא ב"ה, או בו תדבק דייקא ולא לזולתו ח"ו וכפרט בדורינו כנודע.

(בן ביתי' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נִכְנְנוּ נַפְשֵׁנוּ (לז כא).

אפשר לומר כדי להבין את הפסוק הזה, כי איתא בתכמו"ל (בבא בתרא קכג) כי זרעו של עמלק ועשו אין נופלים אלא בורעו של יוסף. וזה נראה לי לפרש את הפסוק בתהלים (קכו ו) 'בא יבא ברנה נושא אלמתי' כידוע בחז"ל (סוכה נב) כי משיח בן יוסף עם משיח בן דוד יבוא לגאלנו, וזה שאנו מבקשין 'בא יבא ברנה' שלא יהיה צרות גדולות כל כך כמו שיש עתה בעוונותינו הרבים רק ברנה יבוא, 'נושא אלומותיו' הוא משיח בן יוסף בחינת 'הנהגה קמה אלמתי' (לקמן ז טז) שבחלום יוסף. ואיתא ג"כ בספרים הקדושים (לקו"ת זוה"ר) בכלל, ובספר הקדוש זרע קודש (פרשת וירא) מרבינו הקדוש רבי נפתלי צבי מראפשיץ וצללה"ה זי"ע א"א בפרט, וכבר כתבתי מזה כמה פעמים, שבעת שיהיה הגאולה העתידה או יהיה השם הו"ה יה"ה, ואם יתור שם אדני"ה הוא צ"ה כמנין יפ"ה.

וזה שאמר הפסוק וישמע ראובן ויצילו מידם מיד"ם עם הכולל בנימטריא יפ"ה, שראובן ידע שרק ע"י זרעו של יוסף משיח בן יוסף יהיה הגאולה העתידה, ואז יהיה היהודי יפ"ה, ולכן אמר לא נכנו נפש חו"ש, שאם חו"ש יהיה כמו שהם אומרים לעשות, או לא יהיה חו"ש הגאולה. השם יתברך יעזור לנו ישועה בקרוב, ונזכה לבא יבא ברנה נושא אלומותיו.

(מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרנא)

וַיַּגֵּד לְתַמָּר לֵאמֹר הִנֵּה חֲמִיךָ עֹלֶה תְּמַנְתָּה לְגַז צֵאנָה (לח יג).

התורה והמצוות והתפלה הוא חייך ממש, המאיר לך בתוך חשך ממש וצער, כשמסבב אותך אחי נפשי החשך והעצבות והיסורים והיצר הרע, ואתה טובע במים הזדונים, ואתה בכל כחך ובאמונה שלימה שאתם מאמין שאין שום מציאות דבר קטן ודבר גדול בלתי מציאות הש"י ממש ממש, 'את השמים ואת הארץ' הארציות 'אני מלא' ממש 'נאם הו"ה' (ירמיה נב כד), ואין שום דבר מחשבה קטנה וגדולה לטוב ולמוטב, אפילו בחשכות הגדול שהוא מר ממות יסורים מרורים, או מחשבות לא טובות, שם מלא ממש מציאות הש"י המחיה את הכל.

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

זמן הנחת תפילין. סימן לו

מימין המניח¹ שאסור מדינא לברך עליו. אם אין לו תפילין כאלו יניח שניהם דרש"י ודר"ת ביחד כמו בשחרית, אם אין מנהגו להניח ביחד יניחם אחד אחד כמו בשחרית:

זר זהב ~~~~

הלכה שהם עיקר מצוה אצלו תפילין דר"ת, או שהיה טריחא לו מילתא. אבל אנחנו בהכרח לילך אחר הרבים שתפסו הלכה כשניהם, ולכן יעשה כמבואר:

{ב} ברכה אחת. כן הכריע בזוהר חדש (תק"ח צו): מאן דעביד להו פקודא חדא², דהיינו תפילין שהם אצבעיים על אצבעיים שיכול להמשיך אור של שני התפילין, מברך ברכה אחת³. ודע שמה שאמר מר"י שיעשה אצבעיים על אצבעיים לצאת ידי כולם, זהו אינו מעיקר הדין, אלא אם כבר יצא בשחרית ידי מצותו לשלימות המצוה ובא להרבות יעשה כנ"ל⁴, ודי בזה שלא תתטפש:

מסגרת השלחן ~~~~

תפילין דראש ויד ויד אתכלילן ביה, אתקריאו תפילין, וביה אינון פקודא חדא, [היינו תפילין דרש"י שהוא מוחין דאמא], ולא צריך לאפקסא כמה דאוקמוה, סח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו, והאי איהו עקרא דגמרא.

ואלון דעבדין לה תרי פיקודין דירושלמי, [היינו שמינח דרש"י ודר"ת הם לפי הסוד שניהם אמת], איהו מימינא ושמאלא, דתמן ענפין מתפרדין, [כי עיקר הפרש תפילין דרש"י ודר"ת תלוי בימינא ושמאלא הם הח"א], ובגין דמסטרט דימינא ושמאלא, שתיים דבר אלה"ם, צריך לברכא עליהו תרין ברכאן, חד להניח תפילין על של יד, וחד על מצות תפילין על של ראש, ואם סח בנתיים מברך על של ראש שתיים.

אבל מסטרט דעמודא דאמצעייתא, [היינו תפילין דשמושא רבא שהם א"א] עלייהו אתמר (תהלים סב יב) אחת דבר אלה"ם, ולא צריך אלא ברכתא חדא, [יעשה מא ב] כי אחד קראתינו, ואם סח בין תפילה של יד לתפילה של ראש איהו עביד פירוד ביחודא, ובגין דא עבירה היא בידו ולא מצוה. וכו'.

אבל מסטרט דימינא ושמאלא אינון תרוייהו תרין פיקודין, [תפילין דרש"י ודר"ת], וכגונא דא כל פקודין. ובגין דא מחלוקת דאיהו בין חברייא בתפילין, ושאר פיקודין, בימינא ושמאלא איהו, אבל בעמודא דאמצעייתא [תפילין דשמושא רבא], לית תמן מחלוקת, בגין דאיהו עיקרא דגמרא דאיהי שלימא.

ז. כ"כ בסידור חמדת ישראל (למהר"ש וויטאל דף קג:) - ועל תפילין דסברת שימושא רבא, יברך עליהם. וכן בסידור האריז"ל שתיקן ר' אשר מרגליות (דף קגג) - יניח תפילין של שמושא רבא גדולים וחייב לברך עליהם, כי הם כוללים ב' מוחין דאריז"ל ביחד. וכ"כ בספר חסד לאלפים (מר' אליעזר פאפו, הפלא יועץ, סימן לד ס"ו) - והיותר טוב שיעשה תפילין של שמושא רבא, דהיינו שיהיו גדולים אצבעיים על אצבעיים ברום אצבעיים, ויהיו הפרשיות מונחות בסדר רש"י, רק שיתחיל להניח פרשת קדש בצד ימין המניח, ואלו התפילין יניח במנחה ויברך עליהם.

ח. בפע"ח (שער התפילין פ"י) - ואח"כ צוה לעשות לו תפילין של שמושא רבא, כסברת רש"י זלה"ה, אלא שהיו אצבעיים רוחב וקומה מרובע, כנזכר בשמושא רבא וכו'. ותפילין אלו, היה מניח תמיד במנחה, אחר שעשה תפילין האלו. והיה אומר, כי התפילין האלו עולין כב' הסברות כרש"י וכו"ל, כי המוחין שניהם מתערבים ביחד, ונעשין תפילין א', לכן שיעורם אצבעיים, אצבע כנגד אבא, ואצבע כנגד אמא. וכ"ה שם (שער מנחה ומעריב פ"א) ובשעה"כ (תפילין דרוש ו').

ט. שאלה זו הובא למרן הרש"ש זי"ע מחכמי טוניס מובא בנהר שלום (שאלה ע"ו) - מדוע לא יועיל תפילין דשמושא רבא בשחרית במקום ב' דרש"י ור"ת, ודוקא במנחה במקום תפילין דר"ת, וכשאין לו אז דיו ב"ת ולא דרש"י, ולא הוצרכו את שניהם יחד, כיון שצריך לכתחלה דשמושא רבא שהוא במקום כנזכר בשער התפלות, ודיו לבא מן הדין. ע"כ השאלה ולא השיב ע"ז. במחזיק ברכה (סימן לד סק"ח) כתב - ראיתי הרבה חסידים שהיו נוהגים להניח תפילין דשמושא רבא גם בשחרית, מטעם המלך רבינו האריז"ל זצ"ל שעולים במקום שנים כמדובר. אמנם ראיתי להרמ"ז בהגהת ס' הכונות שכתב, דדוקא במנחה קאמר הרב להניח תפילין אלו לא בשחרית, ונתן טעם עפ"י הסוד ע"ש. וכ"כ בכף החיים (סימן לו סק"ז).

ג. המניח {א} תפילין במנחה יניח של רש"י אצבעיים על אצבעיים או יותר, ואין קפידא אם גדולים מזה השיעור, ובלבד שלא יהיו קטנים מזה השיעור⁵, ויברך עליהם {ב} ברכה אחת להניח. ועל של ראש אף שהוא מימין הקורא לא יברך, ומכל שכן אם הוא

{א} תפילין. מרן אלקי רבינו יצחק לוריא היה מניח תפילין דר"ת למנחה, ואח"כ חזר ועשה שמושא רבא כידוע⁶, אבל מרן ובית דינו היה גדול מבית דינו של אלישע הנביא והוא היה מכריע הלכה כרבינו יעקב תם, ואצלו היה אלו התפילין עיקר, כי שורש נשמתו הנעלמה מעין כל חי היה משורש תפילין דר"ת⁷, אעפ"כ ברוב ענוות חסידותו היה שומע הברכה מאחר"י ולא רצה לברך בעצמו ליסמוך על הכרעתו, הכרעת יחיד השקול ככל ישראל, ואם לא היה אחר, היה מברך על תפילין דר"ת. ותפילין דרש"י לא רצה להניח למנחה, כי כפי הכרעתו לא היה מברך עליהם. ושניהם ביחד כמו בשחרית לא רצה להניח, להורות לעצמו

א. איתא בשמושא רבא - אמר רבא האי מאן דבעי למיעבד תפילי מייתי אעא טבא תרין אצבעי על תרין אצבעי כעין תרי אצבעי, ואי הוה טפי שפיר דמי, ואי הוה בציר לא פסול. ע"ע בשוה"ט סימן לב ס"ח.

ב. דהיינו תפילין דשמושא רבא, כדלעיל בשוה"ט סימן לד סק"א (כותרת - סדר התפילין של שמושא רבא והראב"ד).

ג. כדאיתא בפע"ח (שער התפילין פ"י) - ובתפלת המנחה לא היה מניח רק דר"ת לבד, ואח"כ צוה לעשות לו תפילין של שמושא רבא, כסברת רש"י זלה"ה, אלא שהיו אצבעיים רוחב וקומה מרובע, כנזכר בשמושא רבא. וכ"ה בשעה"כ (תפילין דרוש ו) - בענין תפילין דר"ת. דע כי מורי ז"ל בתחילה היה מניח תפילין דרש"י ור"ת ביחד ומתפלל בהם תפילתו בשחרית, כמ"ש בפ' הקומץ כי מקום יש בראש להניח בו ב' זוגות, ובמנחה לא היה מניח אלא תפילין דר"ת, ואח"כ עשה זוג תפילין דרש"י כסברת שמושא רבא שהם אצבעיים על אצבעיים וכו'.

ד. כוונת רבינו ששורש נשמת מרן האריז"ל הוא ספירת החכמה שהוא פרצוף אבא כידוע, ותפילין דר"ת הוא בפרצוף אבא כדאיתא בפע"ח (שער התפילין פ"ט) ובשעה"כ (תפילין דרוש ו'). ורמז רבינו בתיבות הנעלמה מעין כל חי ר"ת למפרע חכמה, ומובא בקהלת יעקב (ערך חכמה) - חכמה ראשי תיבות למפרע הנעלמה מעין כל חי, כמו שאמר (איוב כח כא) ונעלמה מעיני כל חי, כי בחכמה אין שום השגה ולא קיימא לשאלה, והוא שורש ומקור כל חסידים ראש קו הימין, ועל כן חכמה ראשי תיבות למפרע הוא מקור כל חסידים. ובספר הגלגולים (פרק סד) כתב - מורי זלה"ה היה ניצוץ משה רבינו ע"ה וכו'. ומשה רבינו הוא בחינת יסוד אבא כידוע. וכתב רבינו במגילת סתרים (ד"ה ואני זכיתי) - שורש נפשי יצחק יהודה יחיאל משורש האריז"ל קרוב מאוד לקדוש הזה. ועוד כתב בנו הרה"ק מהרא"צ מקאמרנא זי"ע בהקדמתו לספר זהר חי (דף ג' ט"ב) - ופעם אחת אמר לי שיש לו בחלק נשמתו הטהורה חלק אחד מנשמת של האריז"ל זלה"ה, ואפילו הצורה של האריז"ל זלה"ה יש לי שוה בשוה, ע"ש. וע"ע מש"כ בזוהר חי הקדמת המחבר (אות ה'). וד"ל.

ה. כדאיתא בפע"ח (שער מנחה ומעריב פ"א) - צמח: הרב ר' חיים זללה"ה, היה מניח תפילין דר"ת במנחה, והיה שומע מאיזה אדם הברכה על תפילין דרש"י, ואז היה מניח בלא ברכה. ובש"ת הרמ"ע מפאנו (סימן לו) כתב - וחסידי ארץ ישראל במהרה תרוחם למדונן, שיהיה תלמיד אחד מניח תפילין כסדרן ומברך עליהן, ומכיון להוציא בברכתו השומע ועונה ומכיון לצאת ומניח תפילין הדיוות להדדי, ואחר כונת הלב הן הן הדברים.

ו. כדי להבין רמזות דברי רבינו, נביא דברי התיקוני זהר חדש (דף צו: דפוס מונקאטש, דף קמ. דפוס ליוורנו), עם פירוש מוהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע בספרו פרי קודש הלולים (שער התפילין פ"ז) בקיצור בסוגריים, אשר רבינו דרך בפירוש רבו. (יש ג' פירושים בביאור דברי התק"ח הנ"ל, א' מהג"א בפירושו שם, ב' מהמצת שימורים (שער תפילין ד"ה סוד לידע וכו'), ג' מהפ"ה הנ"ל).

דגא דעמודא דאמצעייתא, ואיהו עקרא דתפילין, וביה צריך לקשרא לון כגוונא דא, חכמה קדש לי ודא י', בינה והיה כי יביאך ודא ה', שמע ישראל לימינא ו', והיה אם שמוע לשמאלא ודא ה', ובעמודא דאמצעייתא אתכלילן. וכד

הרה"ק רבי אלימלך בן רבי משולם פייש סג"ל לאווי מטהאש זצ"ל כ"ג כסליו תש"ג
תלמיד רבינו הקדוש בעל הדמשק אליעזר מקאמרנא זיע"א

תולדותיו

נולד לערך בשנת תרכ"ה לאביו הרה"ק רבי משולם פייש סג"ל לאווי זצ"ל מטהאש, מתלמידי רבינו הגאון הקדוש איש האלוקים קודש הקדשים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל ה'היכל הברכה', ולאמו הרבנית מינדיל ע"ה בת הרה"ח רבי ישעי' דוד שטראסער זצ"ל חד מחבריה קדישא דעיר אשוואר, מחסידי רבינו הקדוש בעל ה'היכל הברכה' זיע"א. ונקרא שמו בישראל אלימלך ע"ש רבינו הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א בעל ה'ינועם אלימלך', ומסופר שקודם לידתו נסע אביו להשתטח על הציון הקדוש בליז'ענסק על יומא דהילולא רבא כ"א אדר, ואמר על הציון כל ספר תהילים בלי הפסק, וכשחזר אמר לאשתו הרבנית שמגיע להם ימול טובי שפעל אצל רבי אלימלך שיוולד להם בן זכר, ויהיה פועל ישועות בימיו כמו רבי אלימלך בימיו, ולכן קראו אביו בשם אלימלך. מיעוט ימים זכה להיות תחת חסותו של אביו, כאשר ביום כ"ח סיון תרל"ג כשהוא אך בן שמונה שנים נסתלק אביו על פניו. רבי אלימלך אע"פ שהיה צעיר לימים כשאביו נסתלק לא שכח את פני אביו ועבודתו הקדושה עד לזיבולא בתרייתא, וכל ימיו היה דמות דיוקנו של אביו על מצחו תמיד. על מקום אביו ברבנות טהאש מילא גיסו חתנו של אביו הרה"ק רבי יהוסף הלוי ראטנבערג זצ"ל מקאסאן בעל ה'בני שלשים', והוא לקח את היתום הקטן תחת חסותו לגדלו ולחנכו על דרך עץ החיים.

נישואיו

בהגיע לשנת הי"ז שנת תרמ"ב, נלקח לחתן לבתו של חד מגדולי תלמידי רבינו הקדוש בעל ה'היכל הברכה' מקאמרנא זיע"א, ה"ה הגה"ק רבי יצחק אייזיק ווייס זצ"ל אבד"ק סוואליעווע בעל המחבר הספר המפורסם 'בית יצחק' על מסכת מגילה. בעת ההיא היה דירתו של בעל ה'בית יצחק' בעיר מונקאטש אחר שעבר לשם לכהן לראב"ד העיר, ביושבו סמוך על שלחן חמיו במונקאטש, קיבל ממנו מלוא חופניים תורה ועבודה, בכל לילה ולילה ישבו והגו החתן וחמיו על התורה עד קרוב לחצות הלילה, בעת ההיא היה אב"ד מונקאטש הרה"ק רבי שלמה שפירא זצ"ל בעל הישם שלמה, ורבי אלימלך דבק בו, ומנהג בעל הישם שלמה היה לערוך סעודתו ברבים בכל לילה ולילה לערך בחצות הלילה, והדרך היה שאחר שגמר החתן ללמוד עם חמיו, הלך לקבל תורה אצל בעל הישם שלמה, מה שדרש בעת הסעודה דרבים, לעטר פתורא ברזא יקירא, והרבה למד וינק בזמן ההוא, גם הישם שלמה החשיבו מאוד, וכמעט שלא נטל ידיו לסעוד עד שראה את רבי אלימלך הגיע כבר להשתתף בסעודתא קדישתא, וכשאיחר המתין עליו עד שיבוא ושלח לדרוש עליו.

טהאש

אחר כארבע שנים שישב על התורה והעבודה בעיר מונקאטש בצל חמיו, איתנה נפשו לחזור לעיר אבותיו עיר טהאש, ומקודם נסע לקבל הורמנא דמלכא מגדולי פוסקי הדור, אצל הגאון בעל שו"ת 'בית יצחק' רבי יצחק שמעלקיש זצ"ל אב"ד לעמבעריג, ואצל הגאון בעל שו"ת

החלוקה פנה רבינו הקדוש לאחוריו לחלק לעומדים שם, ואז ראה את פני רבי אלימלך לראשונה, פנה רבינו הקדוש לעבר המחותר בעל ה'בני שלשים' מקאסאן, ושאלו: 'ווער איז דער שווארצער יונגעראן, השיב לו: שזה גיסו בנו של חותנו, אמר רבינו הקדוש: 'ווען איך וואלט געוואוסט פריער אז ער איז דא, וואלט איך אסאך א שענערן שבת געהאט'. וכמוכן שרבי אלימלך כשרק ראה את צורת קדשו וזיו פניו הקדושים ועינו המאירות של רבינו הקדוש, התחיל לבו לפעום בקרבו להתקרב ולדבק עצמו אל מלאך ה' צבאות רבינו הקדוש, רבינו הקדוש הפטיר אליו ואמר לו: 'יונגערמאן אז דו וועסט קומען צו שלש סעודות, וועל איך דיר געבן אן עליה במנחה און א בילקע, וכן היה שרבי אלימלך ישב בעת רעוא דרעוין בצל הקדוש, ועינו לא ירדו מצורת רבינו הקדוש מרוב השתוקקות, אחר סעודה שלישית נפרד ממנו רבינו הקדוש, ואמר לו: שיחזור אליו על שבת קודש פרשת לך לך, כשחזר אליו על שבת קודש לך לך אמר לו רבינו הקדוש תדע שמקבל אני אותך לתלמיד כמו בן ממש.

מאותו השבת ואילך היה רבי אלימלך חד מתלמידי החביבים ביותר על רבינו הקדוש, ומאז ואילך נסע אל רבינו תמידין כסדרן על שבתות ויומא דפגרא וכן בימי חול, אכסנייתו היתה בבית רבינו הקדוש, ולפעמים התאכסן אפילו למעלה משלשה חדשים שם, ורבינו הקדוש אמר עליו, מה שאני נותן לילדי אני נותן גם לך, ממש חבבו כאב לבן. בעת שרבינו הקדוש היה דרכו ללמוד השיעור עם בניו הקדושים, בכל לילה במשנה תורה להרמב"ם על הסדר, ולא ניתן רשות לשום אדם להיכנס לשם, אך לרבי אלימלך היה דרכו תמיד פתוחה הדלת והשתתף בשיעור כאחד הבנים ממש, ופעם אמר על השיעור של רבינו הקדוש דמי שלא שמע איך שרבינו הקדוש היה לומד השיעור ברמב"ם אינו יודע כלל מה הוא ללמוד. בימים האחרונים קודם פטירת רבינו הקדוש עמד ג"כ על המשמר בלילות כשאר הבנים והתלמידים, ובבילות האלו היה מגלה רבינו הקדוש סתרי תורה ורוין דאורייתא, ועשה אזנו עצמו כאפרכסת לשמוע דא"ח, לאחר הסתלקות רבינו הקדוש הלך להסתופף בצל הרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאזשוב זצ"ל, ואמר: כל מה שהיה יכול להיכנס בי כבר הכניס לי רבינו הקדוש ה'דמשק אליעזר', רק מה שהיה למלאות אותי בגלל שהייתי צעיר מדי, זאת מילא לי הבלאזשובער.

הסתלקותו

בשנת תשי"ג ראו עליו שימיו על אדמות מועטים, והרבה רמזים נשמע ממנו כי זה שנתו האחרונה עלי אדמות, ביום ח"י כסליו נפל על ערש דוי, ומאותו היום פסק מלדבר, וביום רביעי כ"ג כסליו נסתלק לגנוי מרומים ונטמן על יד ציון אביו הקדוש.

השאיר אחריו: בנו רבי מרדכי אב"ד זעמעטשער הי"ד (אבי כ"ק אדמו"ר מטהאש שליט"א). רבי יצחק אייזיק מקלינווארדיין הי"ד. רבי אליעזר צבי דומ"ץ טהאש הי"ד. רבי אשר אב"ד קאלוב הי"ד. רבי חיים שלמה מחוסט זצ"ל.

'בית היוצר' הגאון רבי יואל צבי ראטה זצ"ל אב"ד חוסט, ואצל הגאון רבי יהודה גרינפעלד זצ"ל אב"ד סעמיהאלע, מעוטר בהורמנא דמלכא חזר לעיר אבותיו לנטוע שם אהלו. בעת ההיא עזב גיסו בעל ה'בני שלשים' את רבנות העיר טהאש, לכהן פאר בעיר מאדע, ונתן הרבנות בתור נדוניה לגיסו (חתן חותנו רבי משולם פייש) הרה"ק רבי מנחם בראדי זצ"ל אב"ד קאלוב בעל ה'באר מנחם', לאחר כעשר שנים כשהוכתר גיסו לאב"ד קאלוב, (לערך שנת תרס"ד) אז נפל בחלקו הרבנות מאביו. בעזו ישב רבי אלימלך על כס אביו כס הרבנות ונהג נשיאותו ברמה, חסידים ואנשי מעשה נהרו בחזרה אל העיר כימי קדם כבעת שהנהיג בו אביו, שמו הקדוש היה מפורסם לפועל ישועות כהבטחת אביו שיפעול ישועות כרבי אלימלך בדורו, ובברכת ובהזדרכת רבו רבינו בעל הדמשק אליעזר מקאמרנא זיע"א שיוכל ליקח קוויטלאך ולפעול ישועות, בייחוד נתפרסם יום הפורים אצלו כיום המסוגל לבקש מלפני המלך, הרבה סיפורי מופת היה מורגל בפי חסידי הגליל על שמו.

בצל רבינו הקדוש בעל ה'דמשק אליעזר' זיע"א בשנת תרמ"ז נערכה בחצר הקדוש קאמרנא, שמחת נישואי נינת רבינו הקדוש בעל ה'היכל הברכה' זיע"א, נכדה לבנו הרה"ק רבי אלכסנדר סנדר סאפרין זצ"ל, בת לחתנו הרה"ק רבי אשר ישעיה רובין מקאלבסוב זצ"ל, עם החתן הרה"ק רבי חיים שלמה ראטנבערג זצ"ל מקאסאן בעל ה'שמועה טובה', בן הרה"ק בעל ה'בני שלשים' זצ"ל מקאסאן. שמחת החתונה נערכה בצילו של רבינו הקדוש, שר בית הזוהר רבי אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א בעל ה'דמשק אליעזר', שבעת ההיא נהג את נשיאותו ברמה על מקום אבותיו בקאמרנא, רבי אלימלך שהיה דוד החתן הגיע גם הוא להשתתף בשמחת הנישואין, אך כיון שרבי אלימלך היה דבוק ברבו בעל הישם שלמה ממונקאטש, על כן נמנע במשך כל משך זמן סעודת הנישואין מלראות צורת פני קדשו של רבינו בעל ה'דמשק אליעזר', כי התיירא שאם יסתכל בפניו יתקרב אליו, וזאת לא רצה לקבל עליו רבי ודרך אחרת, השבת שבע ברכות נחגגה ברוב פאר והדר ג"כ בהיכלו של דוד הכלה בעל ה'דמשק אליעזר', במשך יום השבת עמד רבי אלימלך מאחורי רבינו הקדוש כדי שלא יסתכל בפניו כנ"ל, בשבת קודש בבוקר בעת הקידושא רבא, חילק רבינו הקדוש לכל אחד מהמשתתפים לעקיד, תוך כדי

בית המדרש דחסידי קאמרנא
עטרת שלום
ע"ש כ"ק האדמו"ר הרה"ק רבי שלום זצוק"ל
בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א
ארזי הבירה 48 ירושלים
ערש"ק פרשת ויטיב תשע"ב
אסדר ל'סעודתא בעפרא דשבתא ואזמין בה השתא עתיקא קדישא
בעזרה"ת תתקיים
קידושא רבא
לע"נ הרה"ח ר' אהרן הנוך בן רבי אלטר מרדכי הכהן ז"ל
נלב"ע כ"א כסליו תשע"א
נרבת בנו ידידנו החשוב רודף צדקה וחסד
הרה"ח אלטר מרדכי שמואל הכהן מנדלבוים שליט"א